Ένα διαδεδομένο πάθος (Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Εδέσσης, Πέλλης και Αλμωπίας κ. Ιωήλ)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 15 Ιανουαρίου, 2010

«Εἰσὶ δὲ τρεῖς διαφοραὶ ψεύδους᾽ ἔστιν ὁ ψευδόμενος κατὰ διάνοιαν καὶ ἔστιν ὁ ἐν λόγῳ ψευδόμενος καὶ ἔστιν ὁ εἰς αὐτὸν τὸν βίον αὐτοῦ ψευδόμενος» (ἀββᾶ Δωροθέου, Περὶ Ψεύδους, ΕΠΕ «ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ», τ. 12, σ. 434).

Ὑπάρχουν τρεῖς γενικοὶ τρόποι γιὰ νὰ λέμε ψέματα καὶ νὰ εἴμαστε ψευδόμενοι, γράφει ὁ ἀββᾶς Δωρόθεος.

α. Ὁ πρῶτος τρόπος εἶναι νὰ ψεύδεται κάποιος κατὰ διάνοια. Χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι ἡ ὑπόνοια καὶ ἡ καχυποψία. Αὐτὸς ποὺ ἔχει καχυποψίες, ἐὰν δεῖ κάποιον νὰ ὁμιλεῖ μὲ ἕναν ἄλλο, ὑποπτεύεται πὼς μιλοῦν γι᾽ αὐτόν. Ἐὰν διακόψουν τὴν ὁμιλία, ὑποψιάζεται πὼς διέκοψαν γι᾽ αὐτόν. Ἡ καχυποψία, ποὺ εἶναι μιὰ μορφὴ ψεύδους, τὸν κάνει νὰ μὴ λέγει τίποτε τὸ ἀληθινό, ἀλλὰ νὰ κατασκευάζει ὅλο ὑποθέσεις. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς περιπτώσεως αὐτῆς εἶναι περιέργειες, κρυφακούσματα, καταλαλιές, κατακρίσεις καὶ μαλώματα.

β. Ὁ δεύτερος τρόπος εἶναι νὰ ψευδόμαστε μὲ τὸν λόγο. Ἕνας ποὺ εἶναι ψεύτης στὰ λόγια προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσει τὶς ἁμαρτίες του, τὰ πάθη του ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ του μὲ ψέματα. Τροποποιεῖ τὶς κατηγορίες εἰς βάρος του μὲ ψέματα. Λέγει ψέματα γιὰ νὰ ἐκπληρωθοῦν οἱ ἐπιθυμίες του. Ψεύδεται γιὰ νὰ ἐντυπωσιάσει, νὰ ἀποφύγει πολλὲς καταστάσεις ἢ γιὰ νὰ κερδίσει χρήματα καὶ ἀγαθά. Αὐτὸς ποὺ λέγει ψέματα στὰ λόγια του φτάνει στὸ σημεῖο νὰ μὴν τὸν πιστεύουν οἱ ἄλλοι, ἔστω καὶ ἂν λέγει ἀλήθεια.

γ. Ὁ τρίτος τρόπος εἶναι ὅταν ψεύδεται κάποιος μὲ τὸν βίο του. Ἄλλη εἶναι ἡ πραγματικὴ ζωὴ ποὺ κάνει καὶ ἄλλη δείχνει νὰ κάνει. Εἶναι ἄσωτος, ἀλλὰ ἐμφανίζεται ἐγκρατής. Εἶναι πλεονέκτης καὶ ἐμφανίζεται ἐλεήμονας καὶ μιλᾶ μὲ θέρμη γιὰ τὴν ἐλεημοσύνη. Εἶναι ὑπερήφανος καὶ θαυμάζει τὴν ταπεινοφροσύνη. Προβάλλει τὴν ἀρετὴ ἢ γιὰ νὰ σκεπάσει τὸν ἑαυτό του ἢ γιὰ νὰ τὸν θαυμάζουν οἱ ἄλλοι. «Οὗτος οὐκ ἔστιν ἁπλοῦς ἄνθρωπος, ἀλλὰ διπλοῦς». Εἶναι διπλοπρόσωπος. Ἡ κατάσταση τῆς ὑποκρισίας συνδέεται στενὰ μὲ τὸ ψεῦδος, καὶ μάλιστα μερικὲς φορὲς ἡ ὑποκρισία καὶ τὸ ψεῦδος ταυτίζονται.

Τὸ πάθος τοῦ ψεύδους ὅλους μᾶς ἔχει ἀκουμπήσει. Ἄλλος ψεύδεται ἐπειδὴ ἀποσκοπεῖ

στὸ συμφέρον του, ἄλλος γιὰ τὴν καλοπέρασή του, ἄλλος γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῆς φιληδονίας του, ἄλλος γιὰ νὰ προξενήσει γέλιο καὶ εὐτραπελία, ἄλλος γιὰ νὰ ἐπιβουλευτεῖ τὸν ἀδελφό του καὶ νὰ τὸν κακοποιήσει· ὑπάρχουν πολλοὶ λόγοι γιὰ νὰ πεῖ κάποιος ψέματα.

Τὸ ψέμα ὅμως, ὅπως μὲ εὐκολία θριαμβεύει, ἔτσι καὶ μὲ εὐκολία καταρρέει. Μπορεῖ κάποιος νὰ λέγει ἕνα σωρὸ λόγια ποὺ μέσα σὲ αὐτὰ κρύβεται μὲ ἐπιμέλεια τὸ ψέμα, στὸ τέλος ὅμως δὲν ἐπιτυγχάνει τίποτε. Πολλὲς φορὲς λέμε ψέματα γιὰ νὰ ἐπικρατήσουμε, ἀλλὰ στὸ τέλος τὰ ἴδια μας τὰ ψέματα μᾶς ἐκθέτουν καὶ μᾶς ρεζιλεύουν.

Κατὰ κανόνα ὅσοι λέμε ψέματα ἀποδίδουμε στοὺς ἄλλους τὰ ἐλαττώματα τὰ δικά μας, ὅπως ἀκριβῶς κάνουν καὶ οἱ ἀνήθικες γυναῖκες, ποὺ κατηγοροῦν τὶς τίμιες ἀπὸ φόβο μὴν τυχὸν μιλήσουν. Ἐπίσης, γινόμαστε ἰδιαίτερα φορτικοὶ στοὺς ἄλλους ἢ ἀκόμη καὶ βίαιοι. Αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ στὴν περίπτωση τῆς καχυποψίας. Ὅποιος ἔχει ὑπόνοιες καὶ καχυποψία βασανίζει τοὺς ἄλλους. Ἕνας σύζυγος ποὺ ὑποψιάζεται τὴν σύντροφό του, τὴν βασανίζει, τὴν βρίζει, τὴν ἐξουθενώνει καὶ τὴν κακοποιεῖ. Συμβαίνουν ὅλα αὐτά, ἐπειδὴ στὸ μυαλό του ἔχει πλάσει ψευδεῖς εἰκόνες ἢ ἔχει καταλήξει σὲ ψευδῆ συμπεράσματα.

Ἀκόμη ὑπάρχει καὶ ὁ μυθομανής. Λέγει ψέματα χωρὶς νὰ ἐξυπηρετοῦν σὲ τίποτε. Νομίζει ὅτι τὸν καταδιώκουν, προφυλλάσσεται ἀπὸ ἄλλους χωρὶς λόγο κ.ἄ. Ὁ μυθομανὴς μπορεῖ νὰ προκαλέσει στοὺς ἄλλους ἄσχημες καταστάσεις καὶ ἐνδέχεται ἐξ αἰτίας του νὰ ἀποδίδονται σὲ ἀνθρώπους ἀθώους κατηγορίες ἐντελῶς ἀνυπόστατες καὶ μὴ πραγματικές. Ἡ μυθομανία εἶναι ἕνα εἶδος διαστροφῆς.

Αὐτὸ τὸ φοβερότατο πάθος, τὸ ὁποῖο δὲν θεωροῦμε σπουδαῖο, ἀφοῦ μάλιστα βρίσκουμε καὶ δικαιολογίες πὼς τάχα λέμε ψέματα γιὰ καλό, γιὰ νὰ προστατεύσουμε τοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ σώσουμε μιὰ οἰκογένεια, γιὰ νὰ προλάβουμε τυχὸν μεγαλύτερες καταστροφές, ὀφείλουμε νὰ τὸ πολεμήσουμε. Ὅσοι συνηθίσαμε νὰ λέμε ψέματα δὲν σεβόμαστε οὔτε τὸν ἑαυτό μας οὔτε τοὺς ἄλλους καὶ πολλὲς φορὲς τὸ πάθος αὐτὸ μᾶς ἐκθέτει στὰ μάτια τῶν ἄλλων, ἀλλὰ προπαντὸς μᾶς στερεῖ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

(Πηγή: "Πειραϊκή Εκκλησία" Οκτ. 2009)